

**Breheimen
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Skjåk utmarkssenter (v/Skjåk
Almenning), 2690 Skjåk og
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47
fmoppst@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/breheimen>

Adresseliste

Saksbehandlar Eldrid Nedrelo

Vår ref. 2016/2828-21 432.2

Dykkar ref.

Dato 18.05.2017

Høyring - Utkast til Skjøtselsplan for heilskapleg kulturlandskap Mørkridsdalen landskapsvernområde

Vi viser til vedlagde dokument, og legg med dette «*Utkast til Skjøtselsplan for heilskapleg kulturlandskap – Mørkridsdalen landskapsvernområde, Luster i Sogn og Fjordane*» ut på høyring. Frist for å kome med innspel til planen er 1. august 2017.

Breheimen nasjonalparkstyre er ansvarleg for forvaltninga av Mørkridsdalen landskapsvernområde og at det vert utarbeidd ein skjøtselsplan. På oppdrag frå nasjonalparkstyret har Norsk Institutt For Bioøkonomi (NIBIO) utarbeidd utkastet til skjøtselsplan som no vert sendt på høyring.

Bakgrunn

Bakgrunnen for arbeidet med skjøtselsplanen er vedtaket om vern av Mørkridsdalen landskapsvernområde den 7. august 2009 (jf. naturmangfaldlova § 36 og verneforskrifta § 6) og Forvaltningsplan for verneområda i Breheimen (endeleg vedteken 01.03.2017).

Føremålet med landskapsvernområdet er å ta vare på eit natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande. Vidare er føremålet m.a. å ta vare på stølar med stølsvollar, kulturminne og naturbeitemarkar. Heilskaplege kulturlandskap og dei kulturavhengige naturtypane er avhengig av tradisjonell drift eller målretta skjøtsel. Målet med skjøtselsplanen er å gi råd både om naudsynte restaureringstiltak og om skjøtselstiltak som bør kome etterpå. Utgangspunktet for måla og tiltaka i skjøtselsplanen er dei biologiske verdiane som finst i området og korleis ein ynskjer å ta vare på dei.

Arbeidsform

Då arbeidet med skjøtselsplanen starta opp, sende Breheimen nasjonalparkstyre ut ei orientering om oppstart av arbeidet med invitasjon til oppstartsmøte og synfaringar. Brevet gjekk ut til alle grunneigarar, brukarar og lokale lag, interesseforeiningar med interesser knytt til landskapsvernområdet. Det vart også teke kontakt med leiarar av desse interessegruppene på telefon og e-post der dei vart oppmoda om å kome med tilbakemelding om kva lokalitetar som burde inkluderast og prioriterast i skjøtselsplanen. NIBIO utførde feltarbeidet med kartlegging av naturtypar sommaren 2016. Aktuelle problemstillingar knytt til restaurering og skjøtsel vart kartlagt.

Nasjonalpark	Breheimen
Naturreservat	Høyrokampen
Landskapsvernområde	Strynefjellet, Mysubytta, Høydalen, Mørkridsdalen, Vigdalen

I utkastet til skjøtselsplan har NIBIO;

- utforma utkast til bevaringsmål for dei representative naturtypane
- utforma utkast for restaurerings- og skjøtselstiltak for representative naturtypar
- inkludert den lokale kunnskapen om dei tradisjonelle bruksmåtene
- teke omsyn til kulturminne knytt til dei kulturavhengige naturtypane

Utkastet vart sendt til nasjonalparkstyret for gjennomsyn og tilbakemelding vinteren 2016/2017. Nasjonalparkstyret inviterte til ope møte på Fjordstova i Skjolden den 30. mars 2017 der NIBIO presenterte innhaldet i skjøtselsplanen. Utkastet vart sendt til lokale leiarar som representerer ulike lag og grunneigarane for kvalitetssikring, innspel og tilbakemelding i forkant av møtet. Ope møte vart annonsert i lokalavisa.

Nasjonalparkstyret vil vurdere kvart einskild innspel som kjem inn under høyringa med sikte på å innarbeide dei i skjøtselsplanen. Endeleg utkast til Skjøtselsplan vil bli utarbeidd med bakgrunn i høyringa. Vi tek sikte på å legge endeleg utkast til Skjøtselsplan fram for Rådgjevande utval i Breheimen etter høyringa, hausten 2017. Det er nasjonalparkstyret som endeleg godkjenner skjøtselsplanen, og skjøtselsplanen vil bli lagt fram for nasjonalparkstyret for endeleg godkjenning etter at den er presentert for Rådgjevande utval.

Høyringsdokumentet

Dokumentet består av to delar:

- Ein spesiell del som omhandlar «*Utkast til Skjøtselsplan for heilskapleg kulturlandskap Mørkridsdalen landskapsvernområde*», med vedlegg. Det eine vedlegget er artslistar med artar som er registrert i dei ulike naturtypelokalitetane, og det andre er skildringar av tidlegare registrerte naturbaselokalitetar.
- Ein generell del «*Tilråding til generell del for mal til skjøtselsplanar for heilskaplege kulturlandskap*». Denne delen omhandlar heilskaplege kulturlandskap, utvikling og iverksetjing av skjøtselsplan, verdiar i kulturlandskapet generelt, og generelle råd for restaurering og skjøtsel i kulturlandskap.

Vi gjer merksam på at skjøtselsplan for Mørkridsdalen (punkt ein ovanfor) dels bygger på den generelle delen med t.d. generelle råd for restaurering og skjøtsel i kulturlandskap.

Kulturlandskapsverdiane i Mørkridsdalen og oppfølging av tiltak

Forslaga til tiltak i skjøtselsplanen er basert på faglege vurderingar og innspel frå grunneigarane. Listene med føreslegne tiltak er omfattande, og av omsyn til tilgjengelege ressursar vil nasjonalparkstyret truleg måtte prioritere kva nye tiltak som skal setjast i gong i samarbeid med grunneigarane. Ved vurdering av igangsetting av nye tiltak vil ein vektlegge om grunneigaren er motivert for å drive skjøtsel, då utsikt til kontinuitet i skjøtselen er avgjerande. Nasjonalparkstyret vil frå 2018 gjere følgjande prioritering, avhengig av tilgjengelege ressursar og tett samarbeid med grunneigar:

1. Vidareføring av pågåande tiltak og aktivitet.
2. Setje i gong nye tiltak i tråd med skjøtselsplan

Dersom område/lokalitetar/stølar ikkje er nemnde i planen, tyder ikkje det at det ikkje er aktuelt å gjere tiltak i slike område, men at det som er forankra i planen har prioritet. Vonleg kan framlegget til skjøtselsplan motivere fleire til å bidra med skjøtsel.

Dersom nokon ønskjer å setje i gong nye tiltak er det viktig at det vert meldt inn til nasjonalparkforvaltaren innan oktober kvart år.

Kva ønskjer vi tilbakemelding på i høyringa?

Alle som har interesser i områda eller som har meiningar om innhaldet i skjøtselsplan for Mørkridsdalen er velkomne til å uttale seg.

Vi ønskjer særleg innspel på innhaldet i «*Utkast til Skjøtselsplan for heilskapleg kulturlandskap Mørkridsdalen landskapsvernområde*», og som omhandlar følgjande tema:

- Forslaga til tiltak. For kvar naturtype (t.d. slåttemark, naturbeitemark, slåtte og beitemyr, naturbeitemark på fjellstølane, haustingsskog, lauveng og hagemark og buføringsvegen) er det lista opp aktuelle skjøtselsbehov og ei prioritert tiltaksliste lengst fram i det aktuelle kapittelet, før dei einskilde lokalitetsskiltringane.
- Faktafeil. Dersom det skulle vere feil fakta i lokalitetsskiltringane, særleg avsnitta kalla «Lokalisering og naturgrunnlag», ønskjer vi å få rette opp dette.

Høyringsdokumentet er tilgjengeleg frå heimesida vår: www.nasjonalparkstyre.no/Breheimen eller du kan få det tilsendt ved å kontakte nasjonalparkforvaltaren. (Dokumentet er det same som vart presentert i ope møte på Fjordstova i Skjolden den 30. mars 2017).

Frist for å uttale seg til framlegget er 1. august 2017. Vi ber om at uttalen vert sendt på e-post til fmoppost@fylkesmannen.no. Uttalen kan også sendast til Breheimen nasjonalparkstyre, Postboks 987, 2626 Lillehammer.

Kontakt

Har de spørsmål til skjøtselsplanen, ta kontakt med nasjonalparkforvaltaren:
Eldrid Nedrelo – telefon 907 24 490, e-post fmsfene@fylkesmannen.no

Vennleg helsing

Marit Aakre Tennø

Styreleiar Breheimen nasjonalparkstyre

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Adresseliste:

Gbnr	Namn	Adresse
3/1, 3	Sølvi og Jan Norvald Steig	Fortunsdalen 642, 6877 FORTUN
3/2	Sonja Kristin Bjørnevåg	Fortunsdalen 544, 6877 FORTUN
3/7	Torkjell Sollesnes	Holmestad, 6877 FORTUN
5/2	Jan Ove Fuglesteg	Fortunsdalen 549, 6877 FORTUN
6/2, 3	Thomas Urnes	Fortunsdalen 417, 6877 FORTUN
8/1	Kåre Hammerborg	Stasjonsgata 48, 3300 HOKKSUND
8/2	Jorunn Kristine Yttri	Fortunsdalen 144, 6877 FORTUN
8/3	Jan Petter Nyløy	Fortunsdalen 160 A, 6877 FORTUN
8/5	Johannes O Yttri	Drægni, 6877 FORTUN
19/1, 20/11	Einar Galde	Bolstadmoen, 6876 SKJOLDEN
19/1, 20/11	Jon Galde	Høgemovegen 2, 6876 SKJOLDEN
20/1	Even Andre Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/2	Jarle Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/3	Hilde og Arne Øvreås	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/4, 27, 101	Anders Bolstad	Sandalunden 3, 6876 SKJOLDEN
20/5	Gunn T. Nyheim og Knut V. Svanheld	6876 SKJOLDEN
20/6, 42/21	Siv Merete og Knut Ø. Marås	Skåri, 6876 SKJOLDEN
20/7	Olav Audbjørn Fortun	Moavegen 2 B, 6876 SKJOLDEN
20/8	Oddvar Johan Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/9, 14	Monika og Simon Page	Mørkridsvegen 67, 6876 SKJOLDEN
20/10, 21/7	Rune Fuglesteg	Mørkridsvegen 75, 6876 SKJOLDEN
20/12	Andreas Wöllnick Wiese	Larsagarden Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/13	Liv Judith Bolstad og Knut Stokkenes	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/15, 18	Elias Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/17, 32, 49	Daniel Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
20/19, 25/5	Kjell Normann Berdal	Steinråsa 39, 5306 ERDAL
20/20	Ronny Thunes	6877 FORTUN
20/23, 41, 50, 51	Jan Erik Bolstad	Skjolden 6, 6876 SKJOLDEN
20/24, 25/2, 8	Kjell Einar Ormberg	Eidsbakkane 12, 6876 SKJOLDEN
20/25	Kirsti Lunde, Luster Sjukeheim	Lustravegen 4130, 6872 LUSTER
20/29	Kjell Hauge	Mørkridsvegen 74, 6876 SKJOLDEN
20/30, 24/2, 3	Håvard Moen	Mørkridsvegen 515, 6876 SKJOLDEN
20/33	Atle Kaare Thomassen	Brufat 2, 6868 GAUPNE
20/34, 21/1	Jan Oddvar Heltne	Moavegen 3, 6876 SKJOLDEN

20/35	Halvard Johan Bolstad	Mørkridsvegen 92, 6876 SKJOLDEN
20/36, 37, 44, 45, 46	Edmund Bolstad	Strandkaien 18, 5013 BERGEN
20/38, 25/10, 12	Øyvind Listou	Meljane 66, 6876 SKJOLDEN
20/39	Kari Margrete Sørheim	Mårdalen 17, 5236 RÅDAL
20/40	Ø. Elgen	Kalfarveien 10, 5018 BERGEN
20/40	Anine og Thomas Mildestvedt	Vågsbøvegen 48, 5239 RÅDAL
20/40	Simon Elgen	Uelands gate 77, H0101, 0462 OSLO
20/43	Barbro Nyhus	Skjolden 9, 6876 SKJOLDEN
20/52	Gunn Berit Nundal	Flotavegen 6 B, 6884 ØVRE ÅRDAL
20/52	Magne Hålien	Teigavegen 5, 6884 ØVRE ÅRDAL
20/108	Birger og Nelly Fuglesteg	Sandalunden 14, 6876 SKJOLDEN
21/3, 8	Kåre Hauge	Høgemovegen 7, 6876 SKJOLDEN
21/4, 6	Øyvind Andre Heltne Andersen	Mørkridsvegen 285, 6876 SKJOLDEN
21/5	Erik Flaten	Elihaug 11, 6863 LEIKANGER
21/9	Einar Solheim	Øvre Presteholten 1, 6810 FØRDE
22/1, 3, 4	Morten Svendsen	Arnebråtveien 58 F, 0771 OSLO
22/2	Olav Rebni	Øygardsvegen 3, 2614 LILLEHAMMER
23/1	Geirr Vetti	Mørkridsvegen 421, 6876 SKJOLDEN
24/1	Tage Skjaak Moen	Vassvegen 2, 6876 SKJOLDEN
24/4, 32/2	Nils Arne Flikki	Bergsvegen 29, 6872 LUSTER
25/1, 9, 14	Hydro Aluminium AS	Postboks 980 Skøyen, 0240 OSLO
25/3, 7	Jenny Mørkrid Bakken	Meljane, 6876 SKJOLDEN
25/4	Lars Mørkrid	Vestre Greverud Terrasse 26 C, 1415 OPPEGÅRD
25/6	Johan Mørkrid	Vesterhusvegen 29, 3550 GOL
25/11, 15	Turid Bolstad Gudmundsson	Meljane 73, 6876 SKJOLDEN
26/1	Johannes Hauge	Lustravegen 4318, 6876 SKJOLDEN
26/2, 4, 5	Kristen Sverre Flohaug	Lustravegen 4356, 6876 SKJOLDEN
26/3, 6, 9, 21, 43/6	Per-Arvid Hauge	Lustravegen 4342, 6876 SKJOLDEN
42/3	Håkon Bringe	Bringevegen 52, 6872 LUSTER
42/4	Anne Mette Urne Tangen	Jutulstigen 3 B, 1470 LØRENSKOG
42/9, 44/4	Gunnvor og Ingard Stølen	Bringevegen 144, 6872 LUSTER
42/12, 44/8	Johannes Stuppelshaug	Heltnabakkane 3, 6872 LUSTER
42/14	Kjell Arne Alme	Dalsdalen 80, 6872 LUSTER
42/19, 43/20	Liv S. Stølen Kvalheim	Skullerudbakken 4 H, 1189 OSLO
42/23	Atle Kvalsvik, Kvalsviki	6872 LUSTER
42/30, 43/9	Jorid Hauge Olsen	Heltnabakkane 34, 6872 LUSTER
47/1	Olav Døsen	Lustravegen 3218, 6872 LUSTER

	Lag og organisasjonar	Adresse
	Skjolden grunneigarlag v/Kjell Einar Ormberg	Eidsbakkane 12, 6876 SKJOLDEN
	Skjolden sankelag v/Rune Fuglesteg	Mørkridsvegen 75, 6876 SKJOLDEN
	Bolstad og Heltne Sameige v/Even Andre Bolstad	Bolstad, 6876 SKJOLDEN
	Hauge Sameige v/Johannes Hauge	Lustravegen 4318, 6876 SKJOLDEN
	Mørkrid Sameige v/Johan Mørkrid	Vesterhusvegen 29, 3550 Gol
	Fortun grunneigarlag v/ Jakob Trygve Øygard	Fortunsdalen 540, 6877 Fortun
	Fortun Beitelag v/John Rolf Bjørnevåg	Fortunsdalen 538, 6877 Fortun
	Luster grunneigarlag v/Reidar Fjøsne	Ottane 98, 6872 Luster
	Luster beitelag v/Sigbjørn Skjerdal	Neshøgdi 1, 6875 Høyheimsvik
	Luster Bondelag v/Andreas W. Wiese	Larsgarden Bolstad, 6876 Skjolden
	Luster Bonde- og småbrukarlag v/Kjell Edvin Vedvik	6873 Marifjøra
	Fjellstyret for Luster Austre v/Aina-Elise Bolstad Stokkenes	Bolstad, 6876 Skjolden
	Forum for natur og friluftsliv Sogn og Fjordane v/Elisabeth Dahle	Buene- Stolpen, 6869 Hafslo
	Luster Turlag v/Ingeborg Flaten	Sandvikvegen 44 B, 6868 Gaupne
	Luster Bygdelag v/Gudny Alme	Bringebakkane 2, 6872 Luster
	Skjolden Bygdalag v/Ole Martin Bakken	Mørkrid, 6856 Skjolden
	KOPIMOTTAKARAR, sendast per e-post	
	Rådgjevande utval	
	Jo Trygve Lyngved	Skjåk Almanning, industrivegen 10, 2690 SKJÅK
	Gunn Tove Nyheim	Flohaug, 6876 SKJOLDEN
	Bjørnar Brustugun	Bøverdalsvegen 218 , 2687 BØVERDALEN
	Aina-Elise B. Stokkenes	Bolstad, 6876 Skjolden
	Knut Granum	Skjåkvegen 400, 2690 SKJÅK
	Ingrid Sulheim	Sognefjellsvegen 1303, 2686 LOM
	Norsk fjellmuseum v/Mai Bakken	Norsk Fjellmuseum, 2686 LOM
	Breheimsenteret v/Trygve Snøtun	Brevegen 8, 6871 Jostedal
	Lise Havik	Postboks 7 Sentrum 0101 OSLO
	Henny Karin Skildheim	Skildheim, 6872 LUSTER
	Ola Magnar Hoft	Bøverdalsvegen, 2687 BØVERDALEN
	Tom Ording Dahl	Skjåk solside, 2690 SKJÅK
	Rådgjevande utval - varar	
	Else Mona Staurust Bjørnstad (for Jo Tryve Lyngved)	Lundavegen, 2690 SKJÅK

	Inger Marie Ensrud (for Gunn Tove Nyheim)	Vigdalen 385, 6868 GAUPNE
	Ingvill Skamsdalen Hanslin (for Bjørnar Brustugun)	Bøverdalsvegen 275, 2687 BØVERDALEN
	Kristin Asdøl Midtmageli (for Aina-Elise B. Stokkenes)	Statsskog, Postboks 63, 7801 NAMSOS
	Stig Aaboen (for Knut Granum)	Bismo, 2690 SKJÅK
	Magnar Hansen (for Ingrid Sulheim)	Moagrende 12, 2685 GARMO
	Ingen tilbakemeldt (for informasjonsarbeidar v/Norsk Fjellmus.)	Norsk Fjellmuseum, 2686 LOM
	Steinar Bruheim (for Trygve Snøtun v/Breheimsenteret)	Krundalen 540, 6871 Jostedal
	Tor Martin Stenseng (for Lise Havik)	Postboks 7 Sentrum 0101 OSLO
	Ingen vald (for Henny Karin Skildheim)	
	Siv Andersbakken (for Ola Magnar Hoft)	
	Elisabeth Dahle (for Tom Ording Dahl)	
	Administrativt kontaktutval	
	Steinulf Skjærdal	Luster kommune
	Tor Tharaldsrud	Skjåk kommune
	Sander Sælthun	Lom kommune
	Jon Halvor Midtmageli	Oppland fylkeskommune, Team plan og miljø, Regionalenheten
	Andre	
	Marit Aakre Tennø (styreleiar Breheimen nasjonalparkstyre)	
	Sogn og Fjordane fylkeskommune, Næring- og kultur	
	Sogn og Fjordane fylkeskommune, Næring- og kultur v/Knut Ivar Åland	
	Lustre kommune v/Åshild Ekrene	
	Miljødirektoratet v/Dordi Kjersti Mogstad	
	Miljødirektoratet v/Line Kristin Larsen	
	Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	
	NIBIO v/Bolette Bele	
	SNO Luster v/Liv Byrkjeland	